

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent

Autor/ka práce: Anna Tučková

Název práce: Vnímání vlastní cizosti jako vnitřní překážka integrace

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Josef Kandert, CSc.

Oponent/tka: doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.

Navržené hodnocení: velmi dobře

Práce se zaměřuje na percepci svého vlastního postavení u vnitřních a mezinárodních migrantů. Autorka si klade otázku, jak vnímá své postavení sám cizinec, co to znamená být cizincem a jak vnímání vlastního postavení ovlivňuje začleňování se do nového prostředí. Autorka se při řešení této otázky soustředila na téma identity a identifikace s novým prostředím a na téma cizosti, resp. odcizení. Tento postup jí umožnil rozšířit zájmové spektrum z oblasti migrace na člověka v novém prostředí a cizince v současném světě obecně.

Práce se opírá o relevantní literaturu. Ve velké míře se zejména v teoretické části objevují jako inspirační zdroje klasici sociologické literatury například Georg Simmel či Alfred Schütz, ale též existencialistická literatura přesahující odborný žánr (např. Albert Camus, Hermann Hesse). Výběr literatury ze současné produkce, která je relativně bohatá, svědčí o přiměřené orientaci autorky v použitelných zdrojích. Zahrnutý jsou práce Klvačové, Hůlové a dalších současných autorek. Zahraničních zdrojů k sociologii nebo antropologii migrace je v současné době velké množství. Rogers Brubaker nebo Frederick Cooper jsou kvalitní výběry, které by bylo možné doplnit ještě dalšími dobře dostupnými (např. Steven Vertovec, Phil Cohen). Některé teoretické pasáže práce jsou postaveny jen na jednom autorovi nebo jedné publikaci. Téma identifikace na práci Berger, Luckmann, *Sociální konstrukce reality*, téma hranice my a oni na díle Thomase Hyllanda Eriksena. To není zcela ideální. Je lepší vlastní pojetí stavět na konfrontaci přístupu většího počtu autorů. V případě hranice mezi skupinami by bylo zajímavější vycházet například z kombinace pojetí Leach, Barth, Eriksen, Brubaker než vše převzít z Eriksena apod. Na druhé straně je třeba ocenit konfrontaci Simmelova, Parkova, Schützova, Woodové a Baumannova cizince a snahu následně najít slabé stránky jednotlivých pojetí.

Co je ovšem trochu překvapivé, a zde je třeba vidět limit použité literatury, že se autorka soustřeďuje jen na ten druh cizinců, kteří přicházejí se snahou o integraci do nového prostředí a jsou přijímáni podezřívavě. Nevyužívá sociální zkušenosti s cizincem přicházejícího do dané společnosti jako kolonizátor, nositel vyspělejší kultury nebo zdroj příjmů. Lákání investorů, zahraničních odborníků, turistů, podpora mobility či cargo kultury jsou dalšími kategoriemi interakce s cizinci a cizinců v místním prostředí, které v práci zůstanou zapomenuty. Zajímavé jsou v tomto ohledu například práce Ludka Sýkory nebo Tomáše Brabce z Přírodovědecké fakulty UK o úmyslné prostorové segregaci některých cizineckých komunit, které programově nechtějí bydlet mezi majoritním obyvatelstvem. Tento limit práce by nevadil, kdyby autorka uvedla, že ji zajímají pouze určité typy cizinců.

Teoretické poznatky práce jsou konfrontovány s empirickými daty, které byly kvalitativní povahy. Jejich část byla získána v gruzínské Kodě formou rozhovorů a zúčastněného pozorování v roce 2014. Sama autorka si uvědomuje limity dat získaných během měsíčního předčasně ukončeného terénního pobytu. Další část šetření byla uskutečněna v Praze v roce 2017. Autorka pracuje celkem

s 13 hloubkovými rozhovory, což je samozřejmě malý vzorek, ale vzhledem k povaze dat a jejich vyhodnocení ho lze akceptovat. Za poněkud problematické ale považuji tak důslednou anonymizaci, že byl měněn i věk, profese a národnost aktérů. Přestože nemůže být cílem rozhovorů cokoli vyvozovat vzhledem, k věkovým, profesním, či jiným skupinám, měl by zde být, podle mého názoru, ponechán větší prostor k možnosti srovnání například s jinými datovými soubory obdobného typu.

Při studiu cizosti v Praze mě překvapila autorčina podmínka vysoké integrovanosti pro zařazení do pražského vzorku – předpokládal bych, že autorka se spíše bude snažit o variabilitu. Motivaci k této podmínce bych prosil vysvětlit při obhajobě.

Co se kvality argumentů a práce s daty týče, autorka s daty pracuje jako s biografickými rozhovory. Pro další práci s obdobnými daty bych doporučovat hledat i sofistikovanější způsoby vyhodnocení, než je pouze převyprávět a určit, na čem se vyprávějící shodli a na čem ne. Úryvky z rozhovorů jsou sice zajímavé, ale slouží spíše jako ilustrace vlastních názorů autorky. Data by šlo vytěžit pravděpodobně ještě více.

Autorčina tvrzení jsou odlišena od tvrzení přejatých, formální úprava a odkazový aparát práce je odpovídající. Autorka téma referuje čtivě, srozumitelně, občasné pravopisné chyby by byly snadno odstranitelné.

Závěry práce přinášejí náměty, které lze využít i v dalším bádání. Zajímavé je například zjištění o frekventovaném odmítání identity cizince samotnými aktéry, nebo při nejmenším tohoto označení. Komplikované je ale, že vzorek migrantů v Praze je velmi specifický, neboť si autorka vybírala ty, u kterých již od počátku bylo možné předpokládat, že jsou s okolní společností dobře sžiti a že pocit cizosti nebude výrazný.

Na práci oceňuji zajímavou výzkumnou otázku, provázanost teoretických konceptů s empirickými poznatky, logickou argumentaci a závěry, na které je možné navazovat a používat je při rozvíjení tématu. Práce po formální i obsahové stránce splňuje požadavky kladené na diplomové práce.
Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou velmi dobře.

Datum: 10. 6. 2017

Podpis:

